

Razkuževanje pšenice pred setvijo

Že dolgo let je v navadi razkuževanje žita pred setvijo proti snetjivosti, ki povzroča mnogokrat občutno škodo. Kot razkuževalno sredstvo se je prvotno uporabljalo apno in modra galica. Pozneje so iznašli razna kemična sredstva v suhi in tekoči obliki, ki naj uničijo trso sneti na zrnju. Ta sredstva so se obnesla prav dobro, n. pr.: uspuim, porzol, flantlin in mnogo drugih. V današnjih časih so pa postala predraga, zato mora poljedelec zopet segati po starih cenejših, v zlic temu pa skoraj ravno tako dobrih sredstvih. Med njimi si najlažje nabavi modro galico, ki jo naši vjogradniki, hmeljarji in sadjarji rabijo v precejšnjih količinah.

Kako učinkuje modra galica?

Raztopina modre galice je strup za trso smrdljivega sneta (samo tega lahko uničimo na zrnju), ki se nahajajo na zrnju, največkrat v brazdi pšenice. Ko pride ta strup v dotiko s trosi, jih uniči.

Učinek galice pa je odvisen od gostote raztopine in koliko časa učinkuje na zrnje, ne da bi to zgubilo na kaljivosti. Tako so namakali pšenico v pol odstotni raztopini galice po 12 do 16 ur, v eni odstotni 10 minut, v 1,5 odstotni 5 minut in vedno so dosegli ugoden učinek.

V novejšem času je pa g. dr. M. Peruškova na ljubljanski poskusni postaji izvedla razne poskuse in ugotovila sledeči način kot najprikladnejši: Pšenično seme se namaka 10 minut v 1 odstotni raztopini modre galice, pri čemer se premeša. Nato se odlije tekočina in seme namaka takoj še 5 minut v apneni vodi (1 kg žganega apna na 100 l vode) razprostre in posuši na tleh, ki so se razkužila z 2 odstotno raztopino modre galice. Tudi vreče za razkuženo žito je treba na isti način razkužiti. — Apno omeji nadaljnjo učinkovanje galice na klico zrna in zviša kaljivost in kališno hitrost. — Tako razkušeno seme da tudi zdrav pridelek pšenice.

O črvivosti sadja

Eden izmed najhujših živalskih zajedavcev na sadnem drevju je jabolčni zavijač, to je žuželka, ki dela sadje črivo. Ker je uprav sedaj v jeseni doba, ko nam črvičnost sadja najbolj živo slopa pred oči in se najlažje zavedamo, kakšno ogromno škodo nam dela ta škodljivec, ne bo odveč, ako izpregovorimo o njem in opozorimo sadjarje na razne načine zatiranja.

Se dandanes se dobe ljudje, ki mislijo, da se črvc v jabolku ali v hruški

zaredi kar sam od sebe. To ni nič čudnega. Saj preprost človek, ki ne utegne opazovati raznih bolj skritih pojavov v naravi, vidi pač le črva. Njegov začetek in konec življenja mu je prikrit. Kdor pa se hoče z uspehom boriti s kakim zajedavcem, mora poznati njegovo življenje od začetka do konca. Kako je torej s tem toli škodljivim črvcem v jabolku? Da si bomo stvar lažje zapomnili, zasledujmo ga po njegovih potih prav do konca! Ko zapusti jabolko —

bodisi, da je še na drevesu ali na tleh pod drevesom ali pa celo v sadni shrambi, je njegova prva skrb, da se skrrije. Poišče si v svoji bližnji okolici skrivališče v razpoki drevesnega debla, ali v kaki špranji v shrambi ali v leseni steni itd. Vse mu pride prav, da je le na varnem pred sovražniki (ptice) in pred zimo. V svojem zatišju naredi okrog sebe pajčevinasti zapredek in tako ždi vso jesen in celo dolgo zimo, ne da bi se ganil. Šele na pomlad se zabubi in junija meseca predere iz bube **metuljček**, ki leta **samo ponoči**. Uprav takrat ocveta pa tudi sadno drevje in zarodek se začne debeliti. To je pa za našega ponočnjaka pravi trenutek. Samice letajo ponoči od drevesa do drevesa in polagajo posamična jajčeca na mlade plodove, ki so komaj grahove debelosti. Vsega skupaj zležejo 50 do 80 jajčec na prav toliko plodov. Kmalu potem, ko opravijo ta posel, poginejo. Že v enem tednu se izležejo iz jajčec prav majhne ličinke — **gosenčice**, ki živijo nekaj dni na vrhu plodov, kjer gločajo nežno kožico. Ko nekoliko porastejo, se zarijejo skozi muho v sredino ploda. Rov se za njimi zaraste in tudi plodovi se nekaj časa ne zmenijo za vsiljivca. Ko pa ta raste in se vedno globlje zajeda v osrčje zarodka, tako nakaženi plodovi nezreli odpadejo. Ko **črvec**, ki je prav za prav gosenica, doraste, zapusti plod, zleze jadrno na deblo, poišče skrivališče in se takoj zabubi. Koncem julija ali tekom avgusta že pridere iz bube metulj **drugega zaroda**. Samice nemudoma zalegajo jajčeca, kakor njihove matere spomladi. Razlika je samo ta, da kviri drugi zarod že razvite debele plodove. Škoda je zategadelj mnogo večja nego od prvega zaroda. Ker je poletju manj plodov na drevju nego takoj po cvetju, zavijačev pa več nego spomladi, ni čuda,

da je na jesen toliko sadja črvivega. Gosenice (**črvice**) drugega zaroda so godni šele na jesen, nekatere že na drevesu, mnogo pa šele v sadni shrambi.

Iz tega, kar je bilo tu povedano o življenju zavijača, se da izvajati, **kje**, **kdaj** in **kako** se ga mcramo lotiti, da mu pridemo do živca. Mnogolelne izkušnje so pokazale te-le možnosti:

1. S temeljitim in rednim **snaženjem** sadnega drevja vzamemo škodljivo naravna skrivališča za prezimovanje in poletja za zabubanje in tako izdatno oviramo njegov razvoj. Ako vrhu tega še pozno na jesen ali pozimi obdelamo drevje — vsaj debla in debelejšje veje — z arborinom ali z žvepleno brozgo, bomo zatrli marsikatero zavijačevo ličinko.

2. Nastavljajmo jim čez poletje ob debela **umetna skrivališča** v obliki pasov iz slame, lesne volne ali valovitega papirja. Take pasti privežemo okoli debel junija meseca, julija jih pobereimo in sežgemo, kmalu potem pa jih obnovimo za drugi zarod.

3. Vse črvice sadje je treba **skrbno pobirati** in tako uporabiti, da se ličinka (**črvec**) uniči. Drobnost, nezrelost sadja julija in avgusta polagajmo prašičem ali pa ga zakopljimo globoko v zemljo. Tudi v jeseni je treba črvice sadje **skrbno odbirati** in na vsak način kmalu uporabiti, in sicer tako, da **črvec** ne ostane živ.

4. **Shramb**, kjer imamo čez zimo mnogo sadja, spomladi ne odpirajmo prej, preden jih ne **zažveplamo** in tako pokončamo vse zavijače, ki silljo skozi okna na plano.

5. Toda vse to še ne zadostuje. Smrten udarec zadamo zavijačem šele s praviim škropljenjem takoj po cvetju in še enkrat dva do tri tedne pozneje. O tem pa ob svojem času. H.

Napake pri napravi sad'evca

Na tisoče hektolitrov sadjevca (sadnega vina) bodo izdelali zopet letos naši sadjarji. Pa izkušnje nam kažejo, kako malo je dobrega in stanovitnega izdelka. Pa ne zato, ker bi sadje ne bilo dobro,

ampak zato, ker se pri izdelavi delajo velike napake. Površnost, starokopitnost in nevednost so krive, da je večina izdelka slabega okusa in da se mnogo te robe tudi popolnoma pokvari. Kdor hoče

izdelati res dober sadjevec, ki bo podoben grozdnemu vinu in tudi tako stanoviten, naj se ogiblje teh-le napak:

1. **Nesnažnosti.** Vse premalo se upošteva, da vsa nesnaga, ki je na sadju, pride v mošt in mu kvari okus. Če že ne moremo vseh jabolk prati, vsaj drugače glejmo, da bodo snažna. Odbirajmo črivo, nagnito, prezanikrno sadje in na vsak način operimo, kar smo pobrali po blatnih, nesnažnih tleh. Prav tako je skrajna snažnost potrebna pri vsem orodju in pri posodju, ki ga rabimo pri izdelavi sadjevca. Mlin, prešo, škafe itd. je treba na novo in do čistega oprati vselej, ko za več dni prenehamo z delom. Kjer so prav natančni, operejo in v čisti vodi temeljito oplaknejo vso rotopitijo vsak večer, ko prenehajo z delom. To se neveščemu človeku zdi pretirano, nepotrebno, pa je vendar zelo važno in velikega pomena za dobroto, zlasti pa za stanovitnost sadjevca.

2. **Počasno mletje, prešanje in nalivanje** v sod je velika napaka. Čim hitreje sadje zmeljemo, odtisnemo in sod napolnimo, tem boljši bo izdelek. Zato pa najprej vse pripraviti, zlasti dovolj sadja za gotovo posodo, potem pa brez prestanka mleti, hitro prešati in hitro mošt v sod!

3. Prav tako je popolnoma narobe, ako napolnimo sod z moštom do vrha in ga pustimo odprtega, da »meče ven«, ka-

kor pravijo. Soda naj eno desetino njegove vsebine manjka in takoj, ko ga nalijemo, ga tesno zaprimo s **kipelno veho**, ki pušča iz soda ogljikovo kislino, ne pušča pa vanj zunanjega zraka. Kipelna voha je tako važna in tako potrebna priprava, da brez nje skoraj ni mogoče napraviti dobre pijače; nasprotno je pa skoraj izključeno, da bi sadjevec ne bil dober in stanoviten, ako je kipel pod kipelno veho.

4. **Premala briga za hitro in popolno kipenje.** Ako sadni mošt počasi kipi in se kipenje celo pretrga, je nemogoče, da bi se naredila dobra pijača. Za pravilno kipenje je treba, da je prostor, kjer stoje sodi, primerno tople. Najmanj 15° Celzija mora imeti. To je pa najnižja toplotina, ko se kipenje še more redno vršiti. Najugodnejša je pa okoli 20° C. Kipenje se tudi zelo pospeši in izdelek izboljša, ako uporabljamo za pokipevanje samo čiste vinske drože. Žal, da smo še jako daleč od splošne uporabe tega pripomočka.

5. Velika in bistvena napaka pri napravi sadjevca je končno tudi ta, da ga o pravem času ne **pretočijo**. Ko sadjevec popolnoma pokipi in se učisti, ga je treba pretočiti — to se pravi, ločiti je treba čisto pijačo od droži, ki so se vsedle na tla. Za pretakanje izberemo vedno mrzel dan, ko piha burja. Ob toplem južnem vremenu ne pretakajmo! H.

Početki trajnega gospodarskega stika Slovenije z morjem

Prav nič se ni čuditi, če danes, ko je tako težko spraviti v denar gozdne in poljske pridelke in ni in ga ni od nikoder denarja, marsikdo poskuša nova pota, po katerih bi se prikopal do trajnega dohodka. V ribniški dolini z dolnjevaško in sodraško je doslej donášal največji dohodek gozd, ki je pa skoro popolnoma odrekel.

Domača obrt suhe robe in lončarstva tudi hitro pojema. Treba bo najti novih potov, ker gospodarstvo se mora vsaj

vzdržati, če že ne more napredovati. Upamo, da se je po zaslugi še vedno delavnega in za ljudsko blagostanje tako vnetega bivšega nar. poslanca in župnika v Dolenji vasi to doseгло s tem, da se je ustanovila Mlekarska nakupna in prodajna zadruga v Dolenji vasi, ki si je nadela nalogo, dobiti trg za domače pridelke izven Slovenije, ki je vsa preprežena z nakupnimi in prodajnimi organizacijami. Zadruga jo je po svojem odboru, ki ga tvorijo g. K. Hribar iz Pri-

gorice, g. Janez Grebenc in g. Janez Oberstar iz Rakitnice pod predsedstvom g. župnika Škulja udarila kar na morje, na Sušak, da se spravi v stik z obmorskimi mesti in potom Reke tudi z Italijo. Drzen je ta korak, ker zahteva veliko poguma in tudi veliko denarnih sredstev. Odbor se vsega tega ni ustrašil in se predvsem vrgel na mleko in mlečne izdelke, ker ti dajo kmetu največ stalnih dohodkov in se najmanje pogrešajo v gospodarstvu, če se dnevno oddajajo. Zadruga je otvorila lično prodajalno mleka in jestvin na Sušaku, Račkijeva ulica 24. V Fari ob Kulpi si je zadruga ustanovila prvo mlekarno že leta 1931 in je dnevno pošiljala mleko na Sušak. Medtem pa se je v Prigorici pozidala lepa moderna stavba mlekarnice z modernimi stroji in letos aprila je začela obratovati, dobivajoč dnevno mleko iz bližnje in daljne okolice. Kasneje se je priključila tudi Gora. Vsak dan se zbere do 450 l mleka v mlekarni v Prigorici, istotako se zbira mleko dnevno v Fari, odnosno v novih prostorih v Pirčah in vse se prevaža z lastnim tovornim avtomobilom na Sušak. Poleg mleka se že od početka nakupujejo tudi drugi kmetijski pridelki: krompir, sadje itd., kar se sproti odvaža na Sušak. Nedavno so slovesno blagoslovili mlekarno v Prigorici. Po večernici se je zbrala velika množica mož, žena, fantov in deklet, domačih in iz okolice, pred mlekarno, okrašeno z mlaji. Dekan g. Skubic je v lepem govoru poudarjal veliko korist gospodarskega doma, ki ga tvori nova mlekarna, omenjal požrtvovalnost odbora zadrug in korist nove ustanove za cel ribniški okraj, korist ne le danes, marveč ob poštenem delu še dolgo dobo. Po jedrnatem govoru je g. dekan izvršil blagoslov stavbe in strojev.

V pozdravnem govoru je nato predsednik g. Škulj poudarjal, da je velekorisno delo, ki ga vsebuje nova mlekarna, namenjeno vsemu okraju in sčasoma naj se pritegnejo še drugi kraji, da se bo tako ustvarila trdna vez in gospodarska pot Slovenije na morje. Železnice kljub desetletnemu trudu nismo

dosegli, pomagajmo si sami. Usodepolna napaka bi bila, če bi se Slovenci zdaj, ko se gospodarske razmere v novi državi še urejujejo, pustili docela potisniti od morja. Baš ker nas novo delo zadruga navezuje na morje, je ta vse podpore vredna. Dosedanji promet je bil: 82.000 litrov mleka se je že zvozilo na morje, za kar so kmetje prejeli 102.500 Din samo za mleko. Blagovni promet je bil doslej do 300.000 Din, skupno z vsemi investicijami (avto, stavba, stroji) je prometa 2.230.000 Din. To kaže, koliko gospodarske sile je še v nas samih, samo obuditi jo je treba. Treba pa je skupnosti duha, volje in korajže — in to strnjeno z božjim blagoslovom, pa mora iti! Iskreno je nato govornik pozdravil goste: č. g. dekana, sodnega starešino g. Šavlja, prof. g. Ambrožiča, domače učiteljsvo, ki se vzorno trudi, seznaniti našo mladino z modernim gospodarstvom, odvetnika g. dr. Lavriča, zastopnika časopisja g. V. Bojca, zastopnike naše živinorejske zadruga in kmetijske združnice in vse gospodarje in gospodinjice iz okolice in domačine, kakor tudi mladino, dekleta in fante. Nato so pogнали stroje v obrat in pred očmi ljudi je mlekarnik V. Matè pripravljal mleko za večerni prevoz na Sušak. Sproti je razlagal posamezne stroje in njihov delo. Lična snažna mlekarna je vsakomur dopadla. Gostje so bili povabljeni na matico, kjer so poskusili izdelke mlekarnice. Med tem pa je domači tamburaški zbor pod spretnim vodstvom pevovodje g. Iv. Marinča sviral, vmes pa se zapel, da smo združili koristno s prijetnim, saj smo bili vsi veseli, domačini pa ponosni, da je v naši sredi tako hitro zrastel nov gospodarski dom.

g Kdaj zapadejo davki. Davčna uprava za mesto Belgrad je na vprašanje, kako dolgo veljajo izkazila o plačilu davka za preteklo tromesečje, dala naslednje pojasnilo: Po členu 149 zakona o neposred. davkih zapade plačilo davka 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra. Po pojasnilu davčnega oddelka fin. ministrstva pa veljajo izkazila še 45 dni po poteku tromesečja.

Zakaj polega žito

Naši kmetje pogosto tožijo, da jim pšenica, pa tudi druga žita kaj rada poležejo, ne da bi vedeli, kje tiči vzrok temu zlu. Poležano žito da nerazvito zrnje in zato slab pridelek. Navadno krivdijo slabo vreme, dež in vihar, ki največkrat res povzročata poleganje. Toda mnogokrat se opaža, da ni žito na vseh njivah enako poležano, četudi je bilo vreme povsod enako. Treba je iskati vzrok še kje drugod.

V čem se pa kaže poležanje žita? — Slama — biljka je v svojih spodnjih delih prešibka, da bi mogla vzdržati težak klas, oziroma premalo prožna, da bi se mogla ponovno dvigniti, če jo vihar ukloni. Šibka je pa zaradi tega, ker raste pregosto; nima dovolj sonca ne zraka, ki bi ojačilo steblo pri spodnjih kolenih. Lahko je pa v začetku svoje rasti rastlina spodaj prehitro pognala, da pride na sonce, ker je dobila preveč dušičnatih snovi, premalo pa fosforne hrane.

Glavni vzrok poleganja žita pri nas je brez dvoma **pregosta setev**. Radi tega se biljke pri klasanju nikdar ne morejo krepko razviti pri spodnjih členih, ki so stegnjeni in šibki. Nujno je torej priporočati poljedelcem, da sejejo posebno ozimno žito bolj na redko, da se morejo posamezne žitne rastline bolje razviti, močno obrasti ob dostopu zraka in svetlobe in pognati krepka stebila.

Redka setev velja posebno za žita, ki so bolj zgodaj sejana. Najprikladnejši čas za setev pšenice je okrog sv. Mihaela: zadnje dni septembra in prve dni oktobra. Pozneje je žito sejati gosteje, ker se do zime ne more tako gosto obrasti. Nikar pa ne porabiti toliko semena, kakor je žal pri nas navada.

Z redko setvijo se pa ne prepreči samo poleganje žit, ampak prihrani se tudi mnogo zrnja, kar je v kmetijskem gospodarstvu važno. Najprikladnejša setev je pač ona s sejalnim strojem, ki seje v vrsti in omogoča poljubno urediti množino semena. Prihrani se lahko do ene tretjine zrnja.

Drugi vzrok poleganja tiči v **premočnem gnojenju s hlevskim gnojem**. Ta gnoj vsebuje sicer mnogo dušika in kalija, ki žene v rast, premalo pa fosforne kisline, ki je potrebna za utrditev slame. Zato opazimo skoraj vedno po gnojenju s samim hlevskim gnojem poleganje žit. Če jih pa poštupamo še s superfosfatom, tedaj žito le redkokdaj poleže. Ker tvori fosforna kislina tudi kleono zrnje, tedaj ni čuda, če se je splošno vpeljalo gnojenje žit s superfosfatom; in to velja posebno za ozimna žita.

Še tretji vzrok poleganja je beležiti kot bolezen »**uzarioza**« ali **nožna bolezen pšenice**. Ta napada navadno bolj zlahkne vrste, vzgojene na visoko rodovitnost ali na posebno kakovost zrnja. Pri naših domačih vrstah nastopi bolj poredko. Pri tej bolezni napadejo glivice pšenico v členih ali kolenih tik ob zemlji, uničijo tamkaj stanišče in preprečijo s tem dotok hrane v klas. Tako napadena bilka se zlomi pri zemlji in klas ostane večinoma »gluh«. Posebnega obrambnega sredstva proti tej bolezni še ne poznamo, vendar priporočajo tam, kjer bolj pogosto nastopa, šibkejšo gnojenje in bolj pozno setev.

Za naše razmere bi bilo predvsem priporočati poljedelcem, naj ne sejejo pšenice, pa tudi ne ostale ozimne v zemljo, gnojeno s hlevskim gnojem, in naj vsako žito pognojijo s kakim fosfatnim gnojilom. Nadalje naj sejejo vedno na redko, če le mogoče naj si nabavijo sejalne stroje, ki se jim že samo s prihrankom na zrnju že v par letih izplačajo.

Razno

Denar

g Ljubljanska borza. V poslednji dobi je opaziti dviganje inozemskih tečajev. Prometa na ljubljanski borzi je vedno manj, ker ovirajo težke devizne odredbe kupčije z inozemstvom. V splošnem notira tuji denar na naši borzi sledeče: 1 angleški funt 200.10 Din, 1

amer. dolar 57.32 Din, 1 holandski gol-dinar 23.11 Din, 1 nemška marka 13.69 Din, 1 švicarski frank 11.11 Din, 1 belgijski belga 7.98 Din, 1 ital. lira 2.96 Din, 1 francoski frank 2.25 Din, 1 čehoslovaška krona 1.70 Din.

Plačilne težkoče bank. Subotička trgovska in industrijska banka, najstarejša v Subotici, ust. 1872, je ustavila plačila in predlaga 50 odstotno poravnavo. — Podrinska produktivna banka d. d. v Sabcu se je poslužila predpisov § 5 zakona o zaščiti poljedelcev in bodo za njo veljale odredbe kot za Ljubljansko kreditno banko z obrestno mero po 5%.

g Francija spreminja svoja notranja posojila. Kakor je že Angleška izvedla, pripravlja se tudi Francija, da konvertira (spremeni) svoja notranja posojila na nižjo obrestno mero. Pri tem bo prizadetih posojil v nominalni vrednosti 106 milijard frankov (233 milijard dinarjev), izdanih od leta 1915 do 1928 s 5, 6 in 7 odstotnimi obrestmi. Obrestna mera vseh teh posojil se naj zniža na 4.5 in 4%. Za obrestovanje teh posojil potrebuje francoska država na leto 6½ milijard frankov, ki bi se po konverziji znižali za 1.2 milijarde pri 4.5%, in celo na 1.6 milijarde frankov na leto pri 4%. Na tak način hoče Francija izvesti štednjo v državnem proračunu.

Živina

g Ljubljanski živalski sejem. Zadnji sejem je bil primeroma dobro obiskan. Prignali so kmetje 156 konj, 106 volov, 61 krav, 22 telet in 161 prašičkov za rejo. Prodanih pa je bilo le malo: dva konja, 50 volov, 25 krav, 9 telet in 120 prašičkov. Cene so bile neizpremenjene, vendar so se nagibale bolj navzdol. Za 1 kg žive teže so plačevali vole I. vrste po 5—5.50 Din, II. vrste 4—5 Din, III. vrste 3—4 Din, krave debele 4—4.50 Din, klobasarice 2—3 Din, teleta 4.50 do 5 Din. Konji in prašički po kakovosti in velikosti.

g Živalski sejem v Kranju. Na sejem je bilo prignanih 100 volov, 2 bika, 17 krav, 10 telic, 1 tele, 55 ovac in 110 prašičev. Cene za 1 kg žive teže: voli 5, 4, 3.50 Din, biki 3 Din, krave 4, 2.50 in 2

Din, telice 3.50, teleta 5 in 6 Din, prašiči pitani 6 in 7 Din, prašički za rejo 200 Din par. Dagon je bil sicer precejšen, vendar kupčija ni bila zadovoljna. Cene so precej stalne.

g Prašičji sejem v Mariboru. 16. sept. je bilo v Maribor pripeljanih 249 prašičev, od katerih je bilo prodanih 140 komadov. Kupci so jih plačevali po naslednjih cenah: Mladi prašiči 5—6 tednov stari 60—85 Din, 7—9 tednov 90—120 Din, 3—4 mesece 150—240 Din, 5—7 mesecev 300—330 Din, 8—10 mesecev 350—400 Din, eno leto stari 450—550 Din. Kilogram žive teže 6—6.50 Din, kilogram mrtve teže 8—10 Din. Kupčije je bila srednje živahna.

Cene

g Hmeljsko tržišče. Kupčija s hmeljem je bila v zadnji dobi nestalna. Prvotno so začele cene rasti z ozirom na slabe vesti iz Češke in Nemčije o tamošnji letini in so dosegle v Žalcu za najboljšo blago do 23 Din za kilogram. Tega naglega porasta cen so se trgovci ustrašili in prenehali kupovati. Sedaj so začeli zopet hmeljarji ponujati in cene so padle izjemoma celo na 16 Din. Hmeljarskemu društvu se je pa posrečilo ustaviti to ponujanje in kupčija je pri živahnejšem povpraševanju zopet oživela. V teku zadnjih dni so se cene učvrstile in se je splošno ponujalo že do 18 Din za kilogram. Toda po tej ceni je le malo zaključkov, kajti hmeljarji zahtevajo za že precej redko blago dnevne cene, vsaj približno odgovarjajoče cenam na inozemskih hmeljskih tržiščih. Upanje je, da bodo nova naročila dvignile cene na višino okrog 22 Din. — Tudi v Vojvodini in Sremu so zadovoljni z letošnjo letino hmelja in s cenami. Pridelali so 5000 met. stotov najboljšega blaga, ki ga uvozniki iz Nemčije plačujejo po 15 in celo po 17 Din za kilo. Če ne bo težkoč z devizami, bo ves pridelek prodan in izvožen najkasneje do konca t. m.

g Žitno tržišče. Položaj na svetskem žitnem trgu je nejasen in zato se kupčija v splošnem ne more še razvijati. Na ljubljanski blagovni borzi je le malo

prometa in tu označene cene veljajo le za ponudbe v polnih vagonih postavljenih na vsako slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh, za 100 kg v vrečah: pšenica sremska nova 76 kg težka po 172.50 do 175 Din, baška nova, 76 kg, 175 do 177.50 Din, sremska stara, 78 kg, 177.50 do 180 Din, baška stara, 79 do 80 kg, 182.50—185 Din. - Koruza baška stara po 145—147.50 Din. Moka >O< baška franko Ljubljana po 300—305 Din, bantska 310—315 Din.

g Tržišče za jajci. Nazadovanje produkcije jajc je splošno nastopilo, zato je povpraševanje po blagu živahnejše in cene so nategnile. V večjih mestih ino-

zemstva začenja celo primanjkovati blaga in zato so začeli že uporabljati vložena jajca. Posebno Italija želi več našega blaga, četudi je cena vsled zvišane carine precej narasla. Od 1. septembra znaša namreč italijanska uvozna carina za jajca iz Jugoslavije, Madjarske, Romunije 145 lir za 100 kg brutto in za perutnino 120 lir, za vse ostale države pa znaša 250 lir. Ker odpade konkurenca iz Poljske in Bolgarije v Italiji, bo vzlic tej carini šlo blago v to državo, ne da bi se cene bistveno spremenile. Predvidoma bodo nakupne cene v krajih z blagom boljše kakovosti 55—60 par, za blago slabše kakovosti 50—55 par za komad.

Pravni nasveti

Znižanje zavarovalne premije. M. V. O. Ko ste zavarovali poslopje ste ga po pomoti previsoko ocenili. Vprašate, če morete doseči znižanje zavarovalne premije. — Po postavi morete pri zavarovalnici zahtevati, da se premijo primerno zniža, ako je ista previsoko določena vsled pomotoma izvršene previsoke cenitve posestva. Ravno tako se more zahtevati znižanje premije, ako je odpadla določena nevarnost (n. pr. bližina hitro vnetljivih predmetov) vsled katere je bila dogovorjena višja premija.

Kopanje zemljišča ob meji. F. B. Ob meji nameravate zgraditi blev, svinjake in gnojnično jamo. Treba vam bo kopati štiri metre v višino. Svet na meji je namreč živa skala in ravno na grebenu raste živa meja, ki pa pripada sosedu. Vprašate, kako daleč do meje smete kopati, da z mejašem ne pridete v nasprotje. Sosed namreč zahteva, da se morate umakniti 1 meter od meje, da se ne bo živa meja pričela rušiti in da jo bo mogel oskrbovati. — Svojo lastniško pravico smete izvrševati tako, da se tem ne posegate v pravice koga drugega. Če bi se imela meja, ki pripada sosedu vsled izkopavanja sveta rušiti, morate prestati s kopanjem v takšni oddaljenosti od meje, da se to prepreči. Istotako ne smete sosedu kratiiti pravice oskrbovanja meje in radi tega stopanja na vaš svet, ako je to pravico s tridesetletnim izvrševanjem že priposestvoval. Tudi vas opozarjamo na zakonsko določilo, da se zemljišče ne sme tako poglobiti, da izgubi sosedovo zemljišče ali zgradba potrebno oporo, razen če posestnik zemljišča poskrbi za drugočno zadržitev (n. pr. če poslavi betonsko steno.) Na vse to

se ozirajte, ko boste kopali ob meji pa se boste z uvidnim sosedom lahko sporazumeli. Točna razdajla, v kateri smete kopati ob meji, ni predpisana, ampak je to odvisno od krajevnih okolnosti.

Služba pri obmejni (graničarski) četi. J. T. Zanimate se za sprejem v službo k graničarski četi in vprašujete o sprejemnih pogojih. — Po zakonu o obmejni četi se za sprejem kandidata za graničarji-redova zahteva, da je državljan kraljevine Jugoslavije; da je odslužil obvezni rok službe v stalnem kadru pri glavnih vrstah vojske in prvenstveno pri pehoti, kar dokaže z vojaško listino; da je telesno in duševno popolnoma zdrav in sposoben za službo graničarja ob mirnem in vojnem času povsem po predpisih, ki veljajo za vojake stalnega kadra, kar se ugotavlja s posebnim zdravniškim spričevalom; da je bil med službovanjem v stalnem kadru, kakor tudi po odsluženju roka do prijave za sprejem v obmejno četo neoporočnega vedenja in ponašanja; da ni bil nikdar v preiskavi niti obsojen zaradi umazanih dejanj, kar mora dokazati s potrdilom pristojnega oblasti; da je pismen; da ni starejši od 30 let, kar dokaže z izpiskom iz rojstne knjige, z vojaško listino ali s potrdilom občinskega oblasti; da je po možnosti neoženjen, ali vdovec brez otrok ali sodno ločen od žene in brez otrok; da se graničarski pripravnik najmanj tri leta, pri onih edincih in na onih krajih, kjer to službena potreba zahteva in da izjavi, da pristane na vse odredbe zakona o obmejni četi in odredbe dotičnih uredb in predpisov, ki izhajajo iz tega zakona. Prvenstvo za sprejem imajo neoženjeni. Oni, ki izpopolnjujejo gornje pogoje, se sprejemajo za graničarske priprav-

nike in morajo dovršiti graničarsko pripravniško šolo. Pripravnik, ki dovrši to šolo uspešno in ki je po treh letih pripravniške službe pri obmejni četi ocenjen za izobraženega in sposobnega za graničarsko službo, se prevede za graničarja, pripravnik pa, ki te šole ne dovrši uspešno ali ki po treh letih pripravniške službe ni ocenjen za sposobnega za graničarsko službo, se iz službe odpusti. Služba pri obmejni četi traja obvezno tri leta. Ob vstopu v obmejno četo se odda pismena zaveza. Sprejemanje vrši komandant obmejne čete, na katerega je vlagati prošnje. Graničarji spadajo pod vojaško disciplino in pod sodstvo vojaških sodišč po predpisih vojaškega kazenskega zakonika.

Kdor najame odvetnika, mu jamči za stroške. M. G. M. Pred letom ste morali neko stranko tožiti radi žaljenja časti. Dosegla pa se je poravnava, ker je nasprotnica žalitve obžalovala in se zavezala poravnati stroške. Minilo je leto, a nasprotnica stroškov ni poravnala, sedaj jih pa odvetnik tirja od Vas. Nasprotnica ima v hranilnici za nezakonskega otroka naložen denar, ki ga je založil nezakonski oče. Dvigati sme samo obresti. Vprašate, če morate plačati odvetnika in če morete zarubiti nasprotnici obresti. — Neprevidno ste ravnali, ker ste podpisali poravnavo, preden je nasprotnica, ki nima vidne imovine, plačala stroške. Svojega odvetnika morate v vsakem slučaju plačati, če morete nato od nasprotnice kaj iztirjati ali ne, ker ste ga Vi najeli. Vi imate slej ko prej pravico, da od nasprotnice iztirjate stroške. Denar, ki je za otroka naložen, bo gotovo last otroka in tam ne boste mogli blizu. Tudi obresti, ki jih dobiva nasprotnica od tega očividno otrokovega denarja za vzdrževanje otroka, ne boste mogli zaseči.

Nezaključena pravica do stanovanja. A. S. P. Brat je prodal hišo in zemljišče. Vam je na izgovoril dosmrtno stanovanje v hiši, kar se je zapisalo v notarsko pogodbo. Vprašate, če je mogoče, da bi kdaj izgubili to stanovanje, ker ni vknjiženo v zemljiški knjigi in če je mogoče doseči vknjižbo, ako greste sami k notarju. — Ako bi sedanji lastnik hiše isto naprej prodal in bi zamoledal, da imate v hiši izgovorjeno stanovanje, ga lahko izgubite. Za vknjižbo stanovanijske pravice v zemljiški knjigi je treba privoljenja lastnika hiše. Zato sami ne boste mogli pri notarju ničesar opraviti. Če bi slišali, da lastnik hiše prodaja, opozorite kupce pred sklenitvijo kupčije, da imate Vi v njej dosmrtno pravico stanovanja.

Jamstvo za kobilu. R. A. B. Kupili ste kobilu, ki ste jo dali preiskati živinozdravniku. Ta je pa izjavil, da bo tekom dveh let ospelala in da je skoraj za polovico predraga. Vprašate, če je mogoče prisiliti prodajalca, da zniža kupnino. — Vsako, ki kakšno stvar (žival) prada, jamči, da ima stvar takšne

lastnosti, glede katerih sta se pogodnika izrecno dogovorila ali kakor se običajno pričakuje, da jih dotična stvar ima. Če ste torej kupili kobilu, se običajno od nje pričakuje, da je zdrava, torej da ima tudi dobre oči. Prav tako jamči prodajalec za napake, ki se ne dajo lahko opaziti. Drugače pa je, če so napake očitne in jih kupec pri običajni pažnji lahko opazi. V tem slučaju prodajalec ne jamči, razen, ako je na zvištem način napake zamoledal. Če je napaka takšna, da se ne da več odpraviti (torej slepota pri kobilih) in če napaka ovira redno uporabo stvari (živali), more kupec zahtevati popolno razveljavljanje pogodbe (torej vrnitev kobile proti vrnitvi kupnine); če pa je napaka takšne vrste, da se da odpraviti ali če ne ovira redne uporabe stvari (živali), pa kupec lahko zahteva primerno znižanje kupnine. Takšne zahteve iz jamstva za napake pri živini je tekom šestih tednov sodno uveljaviti, sicer pravica do tožbe ugasne. Šesttedenski rok prične teči z dnem, ko se stvar izroči kupcu.

Mož ima pravico zastopati ženo. F. M. K. sodni komisiji je naneslo tožiteljice prišel mož in advokat. Ali je to pravilno? — Popolnoma v redu je. Mož vedno lahko tudi pred sodnijo zastopa ženo. Če je bil pa za ženo celo advokat (notar) navzoč, pa tudi moža ne bi bilo treba. Proti vsaki sodbi okrajne sodnije, s katero niste zadovoljni, se lahko pritožite na deželno (okrajno) sodnijo.

Preživljanje svakinje. N. B. N. Primožili ste se na tastovo posestvo, ki ga je tati leta 1917 izročil Vam, ker je njegov sin, oziroma Vaš mož v vojni padel. Tati pa je imel še eno mladoletno hčerko, ki jo je izročil neki ženski v oskrbo. Ker je prišlo med Vami in njim do nasprotstev, je nagovoril dotično žensko, naj od Vas zahteva plačilo za oskrbovanje omenjene deklice. Vi ste to že enkrat odklonili, sedaj pa zopet zahteva. Ali bo s svojo zahtevo uspela? — Če ste se ob prevzemu posestva zavezali plačevati za mladoletno svakinjo, Vas ta obveza veže in Vas bodo lahko k izpolnjevanju prevzete dolžnosti prisilili. Ako se pa niste nikdar obvezali kaj plačevati, Vas pa sedaj v to ne morejo prisiliti.

Odpustitev delavca. N. A. S. Sprejeli ste delo v opekarni, ker Vam je delodajalec v najlepših barvah opisal delovni kraj in razmere. Ko ste pričeli delati in ste uvideli, da razmere niso takšne, kakor jih je bil opisoval delodajalec, ste mu pričeli očitati laži, nakar Vam je on rekel, da lahko greste. Vi ste odšli in vprašujete, če boste dobili svoje plačilo in tudi še za osem dni v naprej, ker Vas je brez odpovedi odpustil. — Do zasluženega plačila imate vsekakor pravico. Kaj več pa boste težko dobili, ker je službodajalec upravičen ustuzbenca brez odpovedi odpustiti, ako ga je ta hudo žalil. Očitek laži je pa na vsak način smatrati za žalitev